

M. Antònia Mínguez, portera pionera del futbol femení del Barça

Carles Sanz

M. Antonia és veïna del Baix Guinardó, va néixer en aquest barri l'any 1947. Estem prenent un cafè en una terrassa a la plaça d'Alfons X just davant del conegut "tio vivo" (popularment, "caballitos"), a prop de l'entrada del parc de les Aigües, l'últim que ha quedat a Barcelona, denominat *Patufet* i construït a Reus al 1947 i que abans havia estat a la plaça de Joanic. M. Antonia recorda que just on hi ha aquest "tio vivo" hi havia una casa-granja amb horts de fruita i verdura que molta gent del barri agafaven d'amagat. Tota l'actual Ronda del Guinardó eren horts fins on hi havia una caserna de la Guardia civil a l'alçada del carrer de Lepant. Era un entorn entranyable i M. Antonia diu "no se si ho saps però per aquí passava el Camí de la Llegua". Si, li responc, alguna vegada he sentit parlar d'aquest vell camí.

Pregunto a M. Antonia com va arribar a ser la primera portera del Barça. M'explica que a primers de novembre de 1970 Inmaculada Cabeceran, que era la xicota del jugador barcelonista Pau Garcia-Castany, tenia al cap fer un equip femení i va posar un anunci a la revista setmanal *RB (Revista Barcelonista)* on buscaven noies entre 18 i 23 anys per formar un equip només per un partit benèfic per Nadal. Inmaculada tenia el suport del president del club Agustí Montal que va acollir aquesta iniciativa amb entusiasme.

Aquest partit l'organitzava Joan Viñas, popular locutor de RNE (Radio Nacional de España) i conegut per impulsar actes benèfics que anaven destinats al nens de

M. Antonia Mínguez - 1971

l'Hospital de Sant Joan de Déu. Viñas sempre tenia al seu costat al Dr. Dalmau per animar els radiooients, fent "l'esquema clàssic de l'august i el clown". Aquest personatge radiofònic era Emili Fàbregas, conegut actor de cinema dels anys cinquanta, la seva última pel·lícula va ser *La gran família* amb els catalans Alberto Closas i Amparo Soler Leal.

M. Antonia practicava atletisme, de manera amateur, no professional, i li agradava córrer. Entrenava a l'Hispano

Francès, un club de tennis que llavors estava al carrer de Sardanya, sota el camp de futbol de l'Europa, anys després va traslladar-se al barri del Vall d'Hebron. Quan va veure l'anunci no s'ho va pensar dues vegades i va anar a la convocatòria. Era el 4 de novembre del 1970 a les instal·lacions del Miniestadi. "Hi vaig anar perquè ja tenia vint-i-tres anys i el meu pare ja no podia opinar; tenia la majoria d'edat".

Es van presentar unes vint-i-cinc noies. Les van posar en filera i va aparèixer un senyor que nosaltres no coneixíem, es tractava del famós porter del Barça, Antoni Ramallets. Va dir que n'havia d'escollir només vint. A cada una li deia ja la posició per jugar en el camp, quan va arribar a M. Antonia, li va dir, "tu de portera", "no, és que a mi m'agrada córrer, faig atletisme" li va contestar, però res, Ramallets va dir que seria la portera i així es va convertir en pionera, és a dir, la primera portera de l'equip femení del Barça durant quatre anys.

Van començar a entrenar cada dia al matí de 10 a 12 i havien de portar la roba esportiva de casa. "Menys mal, diu M. Antonia, que tenia roba d'esport perquè feia atletisme. D'entrada el Barça no tenia samarretes per a dones i només en tenien unes de color blanc. Aquest és el motiu pel qual només en aquest partit contra el Centelles vam jugar amb aquesta indumentària. Els jerses que es veuen a les fotos eren meus. Només ens van donar el pantaló i les botes".

Aquest partit benèfic es va jugar per

Dues imatges del primer partit de l'equipo femení del Barça al Camp Nou per Nadal de 1970

Sessió d'entrenament el 1972

L'entrenador Ramallets i el Sr. Viñas, de Radio Nacional, amb M. Antònia al mig dels dos

Nadal i davant de seixanta mil espectadors al Camp Nou, ja que després jugava el primer equip contra el CSKA de Sofia que va perdre per 1 a 4. El partit de les noies va acabar empat a zero, però van guanyar el trofeo a la tanda de "penaltis". M. Antonia en va parar dos i va ser clau per poder conquerir la copa.

A l'acabar el partit, Ramallets els va dir que tenia ja concertat alguns partits amistosos i qui volgués podia seguir jugant. "Totes van dir que sí i llavors va començar l'equip femení, ràpidament ens van fer les samarretes amb l'escut". Un d'aquests partits va ser el trofeo *Pernod*, marca d'anís francès que ho patrocinava. Es va jugar el maig de 1971 i també el van guanyar. Durant aquells mesos es van constituir altres equips com per exemple l'Espanyol.

L'equip inicia llavors una gira per Màlaga, Fuengirola, Granada i Madrid. S'estaven fent els equips femenins en aquestes ciutats, el Barça havia estat el primer. El Centelles que només se havia format pel partit de Nadal no va continuar. "No cobravem res però ens pagaven vols, hotels i els menjars". El club ens va tractar molt bé; el president Montal estava entusiasmat amb nosaltres. El porter del primer equip, Salvador Sadurní, també ens va donar suport. A mi personalment em va regalar dos jerses, que són els que porto a les fotos".

L'any 1970 en ple tardofranquisme la dona encara tenia limitats els seus drets i entrar en un esport d'homes no sempre era ben acceptat pel món masculista. "En el Camp Nou sempre els aficionats ens van respectar però altres camps com el

Júpiter, Sant Andreu, Iberia, Europa, etc. ens deien 'marimachos' i també ens cridaven: 'vete a fregar, vete a casa'. Dificil d'aguantar tot això. "La dona en aquella època no tenia drets, una dona jugadora de futbol a l'any 1970 impensable. Als divuit anys vaig fer el Servicio Social per poder estudiar, no podia obrir un compte corrent sense el pare o la mare, tenir passaport era únicament amb permís del pare, les dones estaven limitades en moltes coses".

Li pregunto a quina escola va anar. "Al col·legi de Santa Maria de Gràcia". Una escola on van anar moltes nenes de Can Baró i el Baix Guinardó. Era un edifici de La Caixa a l'avinguda Mare de Déu de Montserrat amb Sardanya, tocant a la plaça de Sanllehy, regentant per les monges de Sant Vicent de Paül. "A les tardes anava a l'acadèmia Lloret, just l'edifici que tenim al darrere nostre, plaça Alfons X, a fer mecanografia i taquígrafia".

M. Antonia anava pel cantó administratiu però després va fer infermeria. "Sí, a l'Hospital Clínic". Li pregunto si quan va començar a jugar amb el Barça ja treballava. "Sí, vaig començar l'any 1967, primer vaig estar en un ambulatori a la travessera de Dalt i després al del carrer Quevedo (Gràcia) quan em vaig casar vaig anar a viure al costat, carrer Bailèn amb Pare Claret".

Podies compatibilitzar feina, entrenaments i partits?. "Sí, per què treballava per les tardes i els entrenaments eren pel matí. La portera suplent em rellevava si jo no podia, però quan van muntar l'equip femení de l'Espanyol, el novembre de 1971, ella se'n va anar. La meua amiga Nuria Llançà, que jugava de defensa si jo no hi podia anar o em trobava malament llavors feia de portera". Però i les gires? "Eren en cap de setmana sortíem un disabte i tornàvem el dilluns al matí".

Als entrenaments mig camp era pel

M. Antonia Mínguez amb l'equip a l'any 1973

primer equip i l'altre per a les dones. M. Antonia explica que parlaven amb ells, ella sobre tot amb Reixach, Martí Fillosia, Torres i Tejada. El teu futur marit que deia de tot això? “Res, no opinava. Ell jugava a hoquei sobre patins i em deia que tot això era una tonteria. Un dia em va dir, ‘ves pensant en deixar el futbol que tens molta feina per organitzar la boda’. Quan em vaig casar em va dir novament que deixés de treballar i naturalment li vaig dir que no”.

Als anys 1970 i 1971 a Madrid també s'organitza un partit benèfic amb les anomenades *folklòriques* contra las *finolis*. Participaven entre d'altres Lola Flores, Marujita Diaz, Rocío Jurado, Conchita Bautista i Encarnita Polo. Molt mediàtic i que va portar al futbol femení al ridícul. “Va ser una vergonya, ens va fer molt mal, com que va sortir per la TV tothom va pensar que no sabien jugar a futbol”. A més a més després, a l'any 1971, van fer una pel·lícula *Las Ibéricas*, de Pedro Masó, on es veien tots el tòpics masclistes sobre les dones futbolistes. També van trobar oposició en alguns directius i periodistes. “Vam anar a un programa de TVE a Miramar i ens vam trobar que el locutor i humorista Pedro Ruiz estava en contra del futbol femení”.

Teníeu atenció mèdica? “El Barça aquells anys es va portar molt bé amb nosaltres, tant el massatgista, Àngel Mur pare (encara que la que ens feia els massatges era Maria José) com el Dr. Cabot, metge del primer equip que quan teníem lesions ens citava aquí al costat, a la clínica Quirón”. Quan Ramallets va deixar l'equip femení va agafar el relleu el ger-

Homenatge a les pioneres del futbol femení del Barça amb el president de l'Associació de Veterans, Juan Manuel Asensi - 2023

mà de M. Antonia, David Mínguez, que va ser el tècnic durant un any i mig.

Bé, vas estar quatre anys com portera de Barça, com acaba això? “Quan arriba a la presidència Josep Lluís Nuñez desfà l'equip femení. Jo vaig deixar el futbol, altres companyes van continuar amb altres equips”. El Barça femení va continuar a la dècada dels vuitanta. L'any 1985 va arribar el primer títol oficial, la Copa de la Generalitat guanyant al Vallès Occidental per 1 a 0. A finals dels vuitanta va disputar la primera Lliga i després l'equip va anar a més fins arribar a guanyar Lliga, Copa i Champions.

M. Antonia es una persona molt arrelada al barri, al Baix Guinardó. La casa

on viu al carrer de Pi i Margall, tocant la plaça d'Alfons X, era la casa dels seus pares. És un edifici de la Cooperativa de Funcionaris, on vivien els pares i vuit fills, edificis que juntament als que va construir la Companyia de les Aigües a la dècada dels cinquanta, són típics d'aquesta banda del barri. Van començar pagant 125 pessetes però finalment els van comprar tots, el seu pare va pagar 50.000 pessetes que s'anava descomptant a poc a poc del seu sou cada mes i sense interessos. Ara els venen per 400.000 euros, són pisos grans com corresponia a una família nombrosa. “Visc amb la meua germana, no vaig tenir fills però tinc deu nebots i deu renebots”.

Una part dels seus germans van estudiar a l'escola pública Bisbe Irurita al carrer Mas Casanovas, actualment IES Casanovas. Altres a l'acadèmia Lloret, que juntament amb l'acadèmia Alfons X, eren els principals llocs d'educació al barri. Ma Antonia recorda molt quan jugava al parc que hi havia a la Ronda Guinardó entre Camèlies i Pi i Margall, “hi havia pista de patinatge, gronxador i zones d'esbarjo per a nens”.

M. Antonia també em fa menció de quan hi havia el tramvia que tenia parada al carrer Providència tocant a Sardenya, el 29 i el 31, a més a més del bus número 5 que arribava fins a la plaça Catalana. Ella va participar activament en la lluita que va mantenir el barri amb l'Associació de Veïns Joan Maragall per l'obertura del parc de les Aigües, que es van aconseguir l'any 1974. Justament en aquell temps va estar molt activa amb les manifestacions per intentar salvar Salvador Puig Antich de la pena de mort.

M. Antonia ha participat durant anys en celebracions i commemoracions del Barça. Ha assistit a programes de TV i li han fet reportatges en alguns diaris, també amb l'Agrupació de Veterans, l'any passat van fer un homenatge a les pioneres amb l'actual president Juan Manuel Asensi.

Què penses ara després de més de cinquanta anys d'aquesta aposta teva pel futbol femení? “Nosaltres ho van fer perquè la dona pogués sortir una mica a l'espai. Havíem d'obrir una via a la dona perquè pogués volar”.

Per més informació es pot consultar:

- Tomàs Belenguier, Manuel - *Barça femení: història dels orígens fins al triplet*, Base Esport. Barcelona, 2022
- “Història d'unes pioneres”, Frederic Porta, *El Periódico*, 25 desembre 2020
- “Història en sus manos. Mínguez, primera portera del Barça femení”, Roger Pascual, *El Periódico*, 15 de maig 2021